

DUBROVNIK

konzervatorski
izvještaji i
aproksimativni
troškovnici

rzh

svibanj 1992.

RESTAURATORSKI ZAVOD HRVATSKE
ZAGREB, NIKE GRŠKOVIĆA 23.

D U B R O V N I K

- IZVJEŠTAJ O UVIĐAJU IZGORJELIH ZGRADA
- IZVJEŠTAJ O REZULTATIMA PRELIMINARNIH KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKIH ISTRAŽIVANJA NA ZGRADI U ULICI OD SIGURATE BR. 1.
- IZVJEŠTAJ O UVIĐAJU CRKVICE SIGURATE I SINAGOGE
- APROKSIMATIVNI TROŠKOVNICI ZA KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKE RADOVE

Ravnatelj:
Vinko Štrkalj, prof.

svibanj 1992. god.

IZVJEŠTAJ SA SLUŽBENOG PUTOVANJA U DUBROVNIK

Prema putnim nalozima Zavoda za zaštitu spomenika kulture, Ministarstva prosvjete, kulture i športa, Mario Fučić, Ivan Srša i Edita Usenik, konzervatori i restauratori Restauratorskog zavoda Hrvatske (RZH) otputovali smo 30. travnja u Dubrovnik i ondje boravili i radili kontinuirano od 1. do 8. svibnja, a u Zagreb smo se vratili 9. svibnja o.g. Putovali smo najprije autobusom od Zagreba do Rijeke, a potom od Rijeke do Dubrovnika brodom i obratno.

Za boravka u Dubrovniku najviše smo vremena proveli u preliminarnim konzervatorsko - restauratorskim istraživanjima na palači u ulici Od Sigurate br. 1. Osim tih istraživanja obavili smo uviđaj i na ostalim izgorjelim zgradama u gradskoj jezgri i to: na zgradi u ulici Od Sigurate br. 2., zgradi u ulici Od Puća br. 11, zgradi u ulici Od Puća br. 16, zgradi u ulici od Puća br. 17. (Široka br. 5) zgradi u Ulici sv. Josipa br. 7, zgradi u Ulici Miha Pracata br. 6. i zgradi u Zlatarićevoj ulici br. 9. Brojevi zgrada preuzeti su s nacrta koje nam je dostavio Zavod za zaštitu spomenika kulture u Dubrovniku. (Nacrt za zgradu u ulici Od Sigurate br. 1. dobili smo također i od Instituta za povijest umjetnosti iz Zagreba). Osim na tim zgradama obavili smo uviđaj i na crkvici Sigurata i Sinagogi.

Za razliku od zgrade u ulici Od Sigurate br. 1, kojoj smo s obzirom na stupanj njezine očuvanosti posvetili najveću pozornost, sve ostale zgrade pregledali smo i prikupili osnovne podatke o njihovu sadašnjem stanju i na osnovi njih predložit ćemo tijek i opseg budućih konzervatorsko - restauratorskih istraživanja.

U tijeku preliminarnih konzervatorsko - restauratorskih istraživanja u zgradi u ulici Od Sigurate br. 1. rezultate istraživanja dokumentirali smo tekstom, crtežima i fotografijama. S obzirom na to da su ostale izgorjele zgrade već prije fotografirane, naša foto-dokumentacija isključivo se odnosi na nekoliko karakterističnih detalja u pojedinim zgradama.

Za vrijeme boravka i rada u Dubrovniku surađivali smo sa stručnjacima tamošnjeg Zavoda za zaštitu spomenika kulture, od kojih smo dobili arhitektonske snimke stanja zgrada prije nego su izgorjele i fotografije oslikanih medaljona iz salona na prvome katu zgrade u ulici Od Sigurate 1. Jednako tako surađivali smo i

sa Zavodom za obnovu i u prisutnosti njegovih predstavnika razgledali sve izgorjele objekte i pri tome utvrđivali osnovne potrebe za početak konzervatorskih istraživanja.

Potkraj našega rada u Dubrovniku s predstavnicima obaju Zavoda održali smo kraće sastanke na kojima je dogovoren rok za predaju izvještaja i troškovnika, a jednako tako tom je prilikom od nas zatraženo da na osnovi svojih uviđaja, među izgorjelim objektima u Gradu, predložimo prioritete za obnovu. Jednako tako je dogovoreno da će nam Zavod za obnovu Dubrovnika dostaviti popis grupe dubrovačkih restauratora i slikara i s njihovim referencama, kao potencijalnih vanjskih suradnika koji bi radili u Dubrovniku zajedno s našim konzervatorima i restauratorima.

Sastavni dio ovoga Izvještaja čine slijedeći prilozi:

1. a) Izvještaj o uviđaju izgorjelih zgrada, b) Izvještaj o rezultatima preliminarnih konzervatorsko - restauratorskih istraživanja u zgradama u ulici Od Sigurate br. 1, c) Izvještaj o uviđaju crkvice Sigurate i Sinagoge; 2. Aproksimativni troškovnici.

U Zagrebu, svibanj 1992. god.

Izvještaj podnio:

Ivan Srša, prof. pov. umjet.,
konzervator RZH
Ivan Srša

I Z V J E Š T A J

O UVIĐAJU IZGORJELIH ZGRADA U DUBROVNIKU (U GRADU)

1. Zgrada u ulici Od Sigurate br. 1. - Izvještaj o rezultatima preliminarnih konzervatorsko - restauratorskih istraživanja na toj zgradi donosimo zasebno.

Za nastavak istraživanja potrebno je prethodno arhitektonski snimiti sve razvijene stranice zidova, te uoči početka radova osigurati ulaz u prizemlje zgrade.

2. Zgrada u ulici Od Sigurate br. 2. - U toj zgradi koja je također bez krova, očuvano je, premda, prema izvještaju Zavoda za obnovu, znatno oštećeno kameno pilo na istočnome zidu prvoga kata. S obzirom na to da je pilo preventivno zaštićeno i obloženo daskama, nismo mogli utvrditi stupanj njegova oštećenja. Na podestu stubišta koji se nalazi između prizemlja i prvoga kata, profilirani je kameni dovratnik manjih vrata i djelomice oštećeni kameni stupovi. Također je djelomice očuvana žbuka koja najvećim dijelom pripada prвome sloju, te kamene konzole koje su nosile stropnu konstrukciju.

Za potrebe konzervatorskih istraživanja treba prethodno arhitektonski snimiti sve razvijene stranice zidova kako bi se u te nacrte mogli unositi nalazi. Ako je, međutim, već načinjena fotogrametrijska snimka, onda nije potrebno arhitektonski snimiti te zidove. U toj, kao i u svima ostalima izgorjelim zgradama, ako već nije, treba obvezno detaljno fotografirati sadašnje stanje: totale svih zidova i napose karakteristične arhitektonske i ostale detalje, primjerice stupove, konzole, stube, profilacije, pila, dovratnike, prozore i sl. Jednako tako treba fotografirati i ostatke pojedinih slojeva žbuke, osobito ako se na njima zamjećuju tragovi oslika. Osim toga, sve zgrade po istim načelima, potrebno je snimiti i na video - traku.

Ta dokumentacija nužna je već i zbog toga što nijedna od izgorjelih kuća nema krovija pa su njihovi zidovi izloženi daljnijim oštećenjima, napose kada su u pitanju ostaci žbuka i oslika koji su se djelomice na njima očuvali.

3. Zgrada u ulici Od Puća br. 11. - Zgrada je debelim zidom podijeljena u dva dijela, uži, istočni, i širi, zapadni dio. Na južnome kraju zapadnog dijela zgrade nalazi se stubište koje nije izrazitije stradalo, za razliku od ostalog dijela zgrade koji je izgorio u cijelosti, osim prizemlja u istočnom dijelu.

Na južnom zidu zapadnog dijela zgrade u prizemlju sačuvani su kameni portal koji vodi u prostor pod stubištem i portal kojim se ulazi na stubište, a kojemu je profilacija izvedena u žbuci. U visini prvoga i drugoga kata toga zida također je sačuvana profilacija portala izvedena u žbuci. Nadalje, prвome i drugome katu istoga zida očuvana je žbuka s oslikanim parapetom.

Na zapadnom zidu zapadnoga dijela zgrade na prвome i drugome katu, sačuvani su profilirani kameni dovratnici dvaju portala, a na trećem katu sačuvani su otvori bez profilacije.

Na istočnom zidu zapadnoga dijela zgrade u prizemlju je sačuvan jedan, a na prвome i drugome katu dva profilirana kamena portala.

U prizemlju zapadnog dijela zgrade vidljive su dvije faze stropne konstrukcije: jednoj pripadaju konzole, a drugoj ostaci zaobljenja zrcalnoga svoda izvedenih u žbuci.

Istočni dio zgrade dostupan je samo u zoni prvoga kata. U tom dijelu zgrade nema izrazitijih arhitektonskih detalja.

Sačuvana je žbuka koja pripada prвom sloju, i to na prвome i drugome katu. Jednako tako sačuvane su i jednostavne polukružne konzole koje su pripadale stropnoj konstrukciji.

Jednako kao i kod ostalih zgrada i ovdje su potrebne arhitektonske snimke svih razvijenih stranica zidova (ili fotogrametrijske snimke tih zidova), fotografije karakterističnih arhitektonskih detalja, žbuka i oslike, te video - snimka sadašnjega stanja.

4. Zgrada u ulici Od Puća br. 16. - I ta je zgrada, jednakо као i prethodna, debelim zidom podijeljena u dva dijela, ali s tom razlikom što su oba dijela podjednako široka.

U podu istočnog dijela zgrade sačuvane su kamene ploče. U jugozapadnom uglu prvoga kata toga dijela zgrade sačuvan je vijenac. Također je djelomice očuvana žbuka s vidljivim tragovima pravilnih okomitih linija koje su vjerojatno označavale poziciju profilacija ili uklada na zidnim plohama.

Na zapadnoj strani razdijelnoga zida, u zapadnome dijelu zgrade, sačuvane su profilacije portala na prvome katu i vijenac na drugome katu. U sjeverozapadnom uglu prvog kata zapadnog dijela zgrade sačuvani su ostaci žbuka i oslika.

I ovdje, jednakо kao i kod ostalih zgrada vrijedi isto pravilo: prije konzervatorskih istraživanja treba arhitektonski (ili fotogrametrijski) snimiti sve stranice sačuvanih zidova, kao podloge za unošenje rezultata konzervatorsko - restauratorskih istraživanja. Jednako tako potrebno je fotografirati totale i arhitektonske detalje (vijence, konzole, profilacije i sl.) te žbuku i tragove sačuvanog oslika. Sve te podatke potrebno je snimiti i na video - traku.

5. Zgrada u ulici Od Puća 17. (Široka br. 5.) - U tu zgradu bio je osiguran ulaz iz ulice Od Puća, i to kroz glavni portal, tako da ostali dio zgrade, onaj kojim se prilazi iz Široke ulice nismo pregledali. U tom, sjeveristočnom dijelu zgrade, koji je debelim zidom podijeljen u dva, istočni, širi, i zapadni, uži, prostor, uočili smo nekoliko zanimljivih detalja.

Na južnome zidu istočnoga prostora, u visini prvoga kata, vidljiva je neožbukana struktura zida koja po svojem izgledu upućuje na to da je taj dio zida znatno starijeg datuma od ostalih zidova.

Istočni zid u prizemnoj je zoni najdeblji, a potom se stanjuje na prvome i ponovno na drugome katu. Na drugom i trećem katu zid je jednakо debel. Na njemu je također sačuvan niz konzola nekadašnje stropne konstrukcije. Na parapetu prozora prvoga kata sačuvan je trag oslika, a žbuka je sačuvana u prozorskim nišama prvoga i drugoga kata, jednakо kao i u prozorskim nišama i na parapetima prvog, drugog i trećeg kata na sjevernom zidu.

Na zapadnome zidu zapadnog prostora u prizemlju su vidljivi ostaci žbuke s načrtanim kamenim klesancima.

I ovdje, jednako kao i kod drugih zgrada, potrebne su arhitektonske snimke razvijenih stranica očuvanih zidova radi unošenja rezultata konzervatorskih istraživanja (ili fotogrametrijske snimke). Jednako tako valja fotografirati totale zidova i napose one detalje koji bi, s obzirom na to da zgrada nema krova, mogli stradati, npr. ostaci žbuke s tragovima oslika. Zgradu također treba snimiti i na video - traku.

6. Zgrada u Ulici sv. Josipa br. 7. - U toj zgradi napose zanimljiv ulazni prostor u kojem je izrazito stradao svod. Da ostaci svoda ne bi u cijelosti stradali, predlažemo da se razupru, a čitav prostor natkrije. U tom je prostoru djelomice sačuvana žbuka na zidovima, no najzanimljiviji su grb isklesan u kamenu koji je uzidan na južnom zidu ulaznoga prostora. Na južnom i zapadnom zidu sačuvani su i tragovi prvotnog stubišta (vidljivi su tragovi koji upućuju na zaključak da je riječ o podestu i svodnoj konstrukciji koja je nosila stubište).

Na sjevernom zidu prvog i drugog kata vidljive su spolije (na drugome katu radi se o zazidanom prozoru). Žbuka je očuvana na parapetima prozora zapadnog i sjevernog zida, a napose na prvom i drugom katu istočnog zida. Na drugome katu istočnog zida kamen je pilo.

I ovdje potrebno je prije početka konzervatorskih istraživanja arhitektonski snimiti razvijene stranice sačuvanih zidova, fotografirati totale i karakteristične arhitektonске detalje, napose one u ulaznom prostoru (kapitele, polustupove, zaglavni kamen i svodna rebra, grb i sl.). Jednako tako zgradu treba dokumentirati i video - snimkom.

7. Zgrada u ulici Miha Pracata br. 6. - U prizemlju zgrade, docno od ulaza, nalazi se, seda zaštićena daskama, kruna bunara. Da li je i koliko eventualno ta kruna bunara očtećena, nismo mogli provjeriti. U prizemlju je očuvan vijenac koji teče uz istočni, južni i zapadni zid. Od ostalih arhitektonskih detalja

sačuvane su, djelomice čitave, konzole u prizemlju i na prvome katu prostora u jugoistočnom dijelu zgrade, te kameni vijenac na istočnom i zapadnom zidu toga istoga prostora. Osim vijenca izvedenog u žbuci koji je očuvan u prizemlju te na dijelu stubišta, u žbuci sačuvan je i manji dekorativni fragment na zapadnom zidu iznad stubišnog podesta. Trgovi žbuke (dva sloja) sačuvani su u ulaznom prostoru i na stubištu.

Sve očuvane arhitektonске detalje (konsole, kameni vijenac) i ostatke štuko - dekoracije potrebno je detaljno fotografirati i snimiti na video - traku, a također i detaljno arhitektonski snimati razvijene stranice zidova, kako bi se u njih mogli unijeti položaji sačuvanih arhitektonskih detalja, štuko - dekoracije i slojeva žbuke.

Z A K L J U Č A K :

1. Iz svega navedenog možemo zaključiti da je kod svih pregledanih zgrada potrebno napraviti kvalitetnu fotografsku i video - dokumentaciju sadašnjeg stanja, kako bi, u slučaju mogućeg daljnog oštećivanja (budući da su zgrade bez krovišta, oštećivanju su napose izloženi ostaci žbuka s oslikom i štuko - dekoracija), zabilježili mnogi zanimljivi i važni podaci potrebni za predstojeću obnovu. Fotodokumentacija mora sadržavati totale (poglede na zidove i pojedine cjeline: vrata, prozor i sl.), žbuke, ostatke oslika i štuko - dekoracije i sl. Po istom načelu mora biti izvedena i video - dokumentacija, koja će omogućiti dokumentiranje prostornih odnosa.

2. Za potrebe budućih konzervatorskih istraživanja potrebno je prethodno napraviti fotogrametrijske ili arhitektonске snimke razvijenih stranica zidova kako bi se u te snimke mogli unositi nalazi konzervatorskih istraživanja, a što je preduvjet za izvedbu kvalitetne grafičke dokumentacije. Te snimke mogu

se izvesti i nakon provedenih konzervatorskih istraživanja, no, u tom slučaju može se dogoditi da konzervatori nepotrebno čekaju izvedbu tih snimaka, čime se produžuje obrada konzervatorskih nalaza.

3. Jednako tako, prije početka konzervatorskih istraživanja treba pripremiti i dostupnu dokumentaciju s relevantnim povijesnim i ostalim podacima (starim fotografijama, crtežima i sl. koji prikazuju pojedinu zgradu ili dijelove zgrade prije nego što su stradale). S time u vezi predlažemo, ako to već nije učinjeno, da se već sada započne s arhivskim istraživanjima vezanim uz navedene zgrade. Ako povijesna i arhivska istraživanja budu izvedena, a podaci obrađeni prije početka konzervatorskih istraživanja, ti će podaci moći usmjeriti tijek konzervatorskih istraživanja, a nakon njih, i provedene valorizacije nalaza, te će pomoći u prijedlogu konačnog konzervatorskog zahvata, odnosno samog projekta prezentacije.

4. Smatramo da bi uoči početka konzervatorskih istraživanja trebalo staviti na raspolaganje adekvatan prostor koji bi nam poslužio za zbirku žbuka, dijelova opreme (vrata, prozorska krila, okova i sl.), te pojedinih arhitektonskih elemenata prije njihove ponovne ugradnje i sl.

5. Budući da smo prilikom razgovora s predstavnicima Zavoda za obnovu i Zavoda za zaštitu grada Dubrovnika zamoljeni da im predložimo redoslijed zgrada za daljnja istraživanja, odnosno za obnovu, ovdje samo ukratko naznačujemo naše mišljenje temeljeno na očevidu.

Osim zgrade u ulici Od Sigurate br. 1., u kojoj započeta istraživanja treba nastaviti i dovršiti, svakako je po broju očuvanih vrijednih arhitektonskih elemenata, žbuke i oslika, najzanimljivija zgrada u ulici Od Puća br. 11. Njoj također treba dodati i zgradu u Ulici sv. Josipa br. 7., te zgraduu ulici Od Puća 17. (Široka br. 5.).

U Zagrebu, svibanj 1992.

Izvještaj podnio:

Ivan Srša, prof. dr. sc. sumjet.

konzervator

APROKSIMATIVNI TROŠKOVNIK ZA KONZERVATORSKA ISTRAŽIVANJA NA
ZGRADAMA IZGORJELIM U DUBROVNIKU (U GRADU)

Troškovnikom su obuhvaćena istraživanja na zgradama navedenim u Izvještaju o uvidaju izgorjelih zgrada u Dubrovniku (u Gradu). To su: zgrada u ulici Od Sigurate br. 2, zgrade u ulici Od Puća br. 11, 16. i 17, u Ulici sv. Josipa br. 7., zgrada u Ulici Miha Pracata br. 6. i zgrada u Zlatarićevoj ul. br. 9. (dakle sedam zgrada).

Troškovnik je rađen pod pretpostavkom da su prethodno zadovoljeni uvjeti (prethodni radovi) navedeni u Zaključku prije navedenog Izvještaja (1. fotografska i video - dokumentacija sadašnjeg stanja, 2. fotogrametrijska ili arhitektonska snimka razvijenih stranica zidova i 3. obrađena povijesna, odnosno arhivska istraživanja).

Troškovnikom je predviđeno da radove od početka do kraja izvodi ista ekipa kako bi se smanjili materijalni troškovi (napose prijevoza, smještaja i dnevnice). Jednako tako napominjemo, da je ovde predviđena ekipa od šest restauratora, od kojih trojica stručnjaka RZH, a trojica bili bi vanjski suradnici RZH iz Dubrovnika (u skladu s dogовором koji smo postigli u Dubrovniku, vidi Izvještaj sa službenog putovanja u Dubrovnik).

<u>Radni sati:</u>	<u>1.</u> Rad na terenu	768 sati
	<u>2.</u> Obrada materijala (izvještaj)	654 sata
<u>Ukupno:</u>		1422 sata
Stručnjaci RZH:	<u>1.</u> Rad na terenu	432 sata
	<u>2.</u> Obrada materijala	486 sati
	<u>Ukupno:</u>	918 sati
Vanjski suradnici:	<u>1.</u> Na terenu	336 sati
	<u>2.</u> Obrada materijala	168 sati
	<u>Ukupno:</u>	504 sata

Materijalni troškovi: 1. Na terenu

a) dnevnice (57)	45.600.- HRD
b) smještaj (51)	173.400.- "
c) prijevoz (autobus, brod)	26.370.- "
Ukupno:	245.370.- HRD

2. Obrada materijala:

a) fotomaterijal, foto- kopiranje (BW, Color)	54.812.- HRD
b) Kopiranje ozalid	18.045.- "
c) Lektoriranje	21.000.- "
d) Uvez	14.400.- "
e) Video-snimanje i umno- žavanje	50.415.- "
Ukupno:	158.672.- "

Sveukupni materijalni troškovi:

1.	245.370.- HRD
2.	158.672.- "
=	404.042.- "
=====	

R e k a p i t u l a c i j a :

Radni sati: 1.326

Materijalni troškovi: 404.042.- HRD

=====

NAPOMENE: Ako ti radovi budu uvršteni u republički plan i
program, izvodit će se u redovnoj programskoj djelat-
nosti RZH. U suprotnome, cijena sata formirati će se
neposredno prije početka radova.

2. Cijena rada vanjskog suradnika RZH također će biti formirana neposredno prije početka radova. Te cijene ne ovisi isključivo o RZH.
3. Stavka 2.e) (video - snimanje), podrazumijeva dolazak snimatelja iz Zagreba (dnevnice, smještaj, prijevoz, rad i umnožavanje). Ukupna svota za te radove bit će manja ako snimanje može izvesti dubrovački snimatelj.
U tom slučaju navedeni troškovi bili bi manji za oko 26.290.- HRD.
4. Cijene navedene u troškovniku osnivaju se na cijenama iz prve polovice svibnja 1992. g., kada je 1 DEM vrijedila 96,5 HRD (12.5.1992.).
5. Neposredno uoči početka radova cijene iz ovoga troškovnika treba revidirati, a način obračunavanja stvarnih materijalnih troškova uglavit će se ugovorom sklopljenim nakon prihvaćanja ponude.

U Zagrebu, 26. svibnja 1992.

Sastavio :

Ivan Srša *Ivan Srša*, prof. *prof. Goran Čuraj*,
konzervator

I Z V J E Š T A J

O REZULTATIMA PRELIMINARNIH KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKIH
ISTRAŽIVANJA NA ZGRADI U ULICI OD SIGURATE BR. 1.
U DUBROVNIKU

U V O D

Zgrada u ulici Od Sigurate br. 1. na južnom je kraju bloka zgrada koji je s istočne strane omeđen ulicom Od Sigurate, s južne strane Placom, sa zapadne strane Ulicom Celestina Medovića, a sa sjeverne strane ulicom Prijeki.

Zgrada ima oblik nepravilna pravokutnika s glavnim ulazom smještenim na istočnom pročelju i stubištem organiziranim u istočnom dijelu građevine. Zidom je podijeljena, koji je gotovo jednako debeo kao i njezini pročelni zidovi, na dva dijela: zapadni i istočni. Zapadni dio širi je od istočnog dijela približno za 55 cm.

U požaru koji je nastao nakon bombardiranja Dubrovnika 6. prosinca 1991. u cijelosti su izgorjeli krovište zgrade, stropne konstrukcije do poda prvoga kata (osim stropa u sjeverozapadnoj prostoriji prvoga kata, Sl-I-4) i pregradni zidovi u potkroviju i na drugome katu, a sačuvani su vanjski zidovi, razdijelni zid između istočnog i zapadnog dijela zgrade, razizemlje i pregradni zidovi na prvome katu (premda oštećeni) s djelomice očuvanom stolarijom.

U tijeku preliminarnih konzervatorsko-restauratorskih istraživanja koja su provedena od 2. do 6. svibnja o.g. sačuvane prostorije u zgradi obilježili smo po slijedećem načelu: prva oznaka, slovo i broj (Sl), označava ulicu i broj zgrade; druga oznaka, npr. 0 ili I označava razinu na kojoj se nalazi određena prostorija (0 = razizemlje, I = prvi kat); treća oznaka, brojevi od 1 do 6 upućuju na pojedinu prostoriju na određenoj razini (npr. Sl-I-6, označava jugozapadnu prostoriju na prvome katu). U tijeku preliminarnih konzervatorskih istraživanja pristup nam je bio omogućen u postojeći glavni ulazni prostor u razizemlju (Sl-0-1 i Sl-0-2), i na čitav prvi kat, pa su za nastavak istraživanja ostale prostorije u južnom i za-

padnom dijelu razizemlja, dok je za drugi kat i potkrovlje potrebno osigurati odgovarajuću skelu.

PREGLED NAJZNAČAJNIJIH REZULTATA PRELIMINARNIH KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKIH ISTRAŽIVANJA

Na osnovi nalaza nađenih u tijeku istraživanja, zaključili smo da je zgrada prije sadašnjega stanja prvotno imala još dvije građevinske faze.

U prvoj fazi, na prostoru zapadnog dijela zgrade (na prvoj katu) su prostori: Sl-I-4, Sl-I-5 i Sl-I-6), podignuta je dvokatna uska i dugačka zgrada u koju se ulazilo portalom smještenim na zapadnome pročelju. Južno i zapadno pročelje obrađeni su pravilnim nizovima klesanaca, a istočno je pročelje bilo ožbukano žbukom crvenkaste boje (prilikom fotografiranja tu žbuku obilježili smo kao 0, a ostale slojeve brojevima od 1 do 3). Tu žbuku našli smo na istočnoj strani razdijelnoga zida, i to na oba kata. Na prvoj katu o tome svjedoče sonde br. 20, 21, 28. i 29, a na drugome katu sonda br. 8. S obzirom na to da je ta žbuka nađena u reški na spoju između južnoga i zapadnoga zida (sl. 11), u prostoru Sl-I-1 (sonda br. 21) i u prostoru Sl-II-1 (sonda br. 8), zaključujemo da je južni zid istočnoga dijela zgrade naknadno dograđen i spjen s već postojećom građevinom.

Ono što u tijeku daljnjih istraživanja treba definirati jest tijek njezine gradnje. Naime, je li nakon potresa 1667. ta uska i dugačka zgrada nastala iz temelja ili je tu bila građevina koja nije u cijelosti stradala, već je nakon potresa samo obnovljena? Budući da se na drugome katu razdijelnoga zida nalazi zazidani otvor, koji je s istočne strane također prežbukan istovjetnom žbukom, opravданo je zapitati se je li prozor prežbukan prilikom gradnje zgrade, što bi moglo upućivati na zaključak da je taj zid ostao od prijašnje građevine, ili je zazidan i prežbukan nakon što je građevina podignuta u toj fazi.

Prema podatku što ga donosi Lukša Beritić, ta je zgrada podignuta ili obnovljena do svibnja 1688. Naime, u svibnju te godine odbačen je, među ostalim, i prijedlog da se općinske kuće na Placi grade onako "kao što je kuća do franevačke crkve, koja je prema tome već izgrađena ("Urbanistički razvitak Dubrovnika", str. 31).

U drugoj fazi, na prostoru susjedne, istočne čestice sagrađena je nešto uža zgrada (na prvoj katu to su prostori Sl-I-1, Sl-I-2 i Sl-I-3), koja je prislonjena uz postojeću, u cijelosti poštujući na južnome pročelju raspored, veličinu i oblik vrata u razizemlju i prozora na oba kata kakav je već imala postojeća zgrada. Ta, istočna, zgrada u svojoj prvoj fazi glavni je ulaz imala na istočnom pročelju. Može se pretpostaviti da je ona podignuta nedugo nakon zapadne, svakako još u tijeku 17. st.

Pozornijim promatranjem južnoga pročelja, prvotno dvoju prostorno zasebnih, ali pročeljem već u toj fazi ujedinjenih zgrada, ustanovili smo da postoje manje razlike u oblikovanju pojedinih arhitektonskih detalja. Tako su npr. manje razlike uočljive u oblikovanju donjih dijelova prozorske profilacije na prvoj katu, i konzola koje se nalaze ispod vijenca.

Zgrada koja je podignuta na prostoru istočne čestice, prvotni je ulaz u stambeni dio imala na mjestu gdje se danas nalazi prozor koji je smješten sa sjeverne strane postojećeg ulaza. O tome govore vidljiva reška na istočnom pročelju i ostaci žbuke nađeni na zidovima prvotne portalne niše u ulaznom prostoru (Sl-O-1). Ostaci žbuke koji pripadaju toj fazi nađeni su (prilikom fotografiranja ta je žbuka označena brojem 1), među ostalim, i na zapadnom zidu stubišnoga prostora i to na stubišnom kraku koji vodi od podesta u razizemlju do prvoga kata (Sl-I-2). Na tome zidu vidljivi su tragovi prema kojima možemo rekonstruirati položaj stubišta, koji je sukladan toj fazi. O tome

svjedoče sonde br. 28. i 29. Prema tim tragovima stubišni krak između prvog i drugog kata bio je suprotna smjera od poslije sagrađenog stubišta koje je izgorjelo. U toj fazi s prvog na drugi kat stubišni je krak vodio duž zapadnoga zida u smjeru sjever-jug. U skladu s tim i stubišni krak između razizemlja i prvoga kata bio je drukčije organiziran. Vjerojatno je tekao duž sjevernoga zida u smjeru istok-zapad. Zbog toga je moguće da u toj fazi položaj vrata na sjevernome zidu u razizemlju, kojima se komunicira sa susjednom sjevernom prostorijom (Sl-0-2), nije bio jednak današnjemu.

S obzirom na sačuvane nizove konzola u objema zgrada-ma zaključujemo da su one prije spajanja u jedinstvenu prostornu cjelinu imale na istovjetan način riješen sustav međukatne stropne konstrukcije. Štoviše, sačuvane konzole na zapadnome zidu prvoga kata istočne zgrade (Sl-I-1) - odnosno istočne strane razdijelnoga zida - s obzirom na zaglađenu žbuku crvenkaste boje koja sa svih strana ravnomjerno priliježe uz konzole, upućuju na zaključak da su te konzole ugrađene zajedno s gradnjom prve građevine, one na zapadnome dijelu čestice.

Je li to bilo uobičajeno pravilo etapne gradnje, ili je vlasnik unaprijed želio spriječiti naknadno razbijanje zida prilikom ugradnje konzola, ili su pak te konzole ostale od građevine koja je na tom mjestu bila prije potresa, te je od nje ostao sačuvan zid s nizovima konzola? Sve su to pitanja na koja bi trebala odgovoriti daljnja konzervatorska, ali i arhivska istraživanja. U tome će, nesumnjivo, pomoći i arheološka iskopavanja koja tek treba provesti.

Konzole su u objema zgradama nađene na istočnim i zapadnim zidovima, što znači da su i grede bile položene u istome smjeru.

U objema zgradama nađena je natučena vapnena žbuka. U istočnoj zgradi prva dva naliča bila su bijele boje, a treći je bio obojen sivom bojom (sonda br. 20). Prvotni

oblik nadvoja prozorske niše u njezinoj južnoj prostoriji (Sl-I-1) bio je blago lučnog nadvoja, o čemu kod zapadnog prozora svjedoči sonda br. 22.

Na drugome katu istočne zgrade, na parapetu i u zapadnoj prozorskoj niši u južnoj prostoriji (Sl-II-1) nađeni su djelomice očuvani tragovi žbuke s oslikom (sonde br. 14, 15 i 16).

I u zapadnoj su zgradi nađeni manji fragmenti oslika. Ti ostaci nađeni su na zapadnome zidu drugoga kata neposredno ispod oštećena kamenog pila, sl. 10 (Sl-II-5). Riječ je o crno bojenom soklu. U drugom sloju zadržan je crno bojeni sokl, ali je, iznad sokla, umjesto bijelom, zid obojen okerom. U prozorskoj niši južno od pila, vidljivi su manji ostaci prvoga sloja žbuke s nekoliko vepnenih naliča, od kojih su prva dva bijela, a treći je sivo obojen.

Treća faza, koju obilježava prostorno ujedinjavanje dviju zgrada i njihovo bogato likovno opremanje, možda je započeta nakon nekog od potresa koji su u posljednja dva desetljeća 18. st. potresali Dubrovnik (prema M. Kišpatiću, "Potresi u Hrvatskoj", Rad JAZU, br. 122, god. 1895. str. 54, potresi u Dubrovniku u tom stoljeću spominju se u godinama: 1780, 1785, 1788 i 1791). Naime, o tome bi mogla svjedočiti i znatnija pukotina u nadvoju zapadne prozorske niše u jugoistočnoj prostoriji na prvome katu (sl. 12), sonda br. 22 (Sl-I-1). Pukotina je prekrivena žbukom koju smo pronašli u objema zgradama, a njome su izvedene sve žbukane profilacije oko vrata, vratnih i prozorskih niša, stropnih vijenaca, uklada i profilacija na zidovima itd. Tu žbuku, koja je jedno od osnovnih obilježja te faze, prilikom fotografiranja obilježili smo brojkom 2. No, budući da je sama pukotina mogla nastati i zbog nekih drugih statičkih poremećaja, pa je u skladu s tim do ujedinjavanja dviju zgrada moglo doći i prije spomenutih datuma vezanih uz dubrovačke potrese u 18. stoljeću, tek će buduća stilска analiza oslika i kompetne opreme te nove prostorne celine, kao i arhivska istraživanja, pokazati kada se spaja-

nje doista dogodilo.

U tijeku preliminarnih konzervatorsko-restauratorskih istraživanja provedenih u dostupnom dijelu prizemlja i na prvoj katu, ustanovili smo da su na prvoj katu probijena dvoja vrata na razdijeljeno zidu. I to između jugoistočne (Sl-I-1) i jugozapadne prostorije (Sl-I-6), sl. 13, te između stubišnog prostora (Sl-I-2) i salona (Sl-I-5). Vrata između sjeveroistočne (Sl-I-3) i sjeverozapadne prostorije (Sl-I-4), po svemu sudeći, probijena su poslije. (Na drugome katu u toj fazi probijena vrata između stubišnoga prostora, Sl-II-2, i prostorije s ugrađenim kamenim pilom, Sl-II-5).

Prilikom tih radova nastale su promjene nekih prvotnih položaja pregradnih zidova. To se posebno vidi kod zida koji salon (Sl-I-5) dijeli od jugozapadne prostorije (Sl-I-6), a koji je u toj fazi pomaknut prema salonu, zbog čega su se manje promjene dogodile i u prozorskoj niši na zapadnome zidu salona.

Osim probijanja razdijelnoga zida i pomicanja nekih pregradnih zidova, znatniji građevinski zahvat bila je gradnja novoga stubišta u istočnom dijelu zgrade (Sl-O-1, Sl-I-2 i Sl-II-2). Sve to, zajedno sa zatvaranjem grednika zrcalnim svodom, kao i bogato opremanje interijera koje je uslijedilo nakon tih radova govori o složenosti zahvata.

Samo opremanje zgrade posebno karakteriziraju: profilacija, izvedena u žbuci i potom mramorizirana (vratne i prozorske niše, stupovi u stubišnom prostoru, sl. 6), obojena (Sl-I-4) ili posrebrena (Sl-I-5), i brojni, dosad otkriveni oslici (Sl-I-1, Sl-I-4, Sl-I-5 i Sl-I-6). Profilacijama izvedenima u žbuci napravljeni su vijenci pod svodovima, medaljoni na zidovima i svodovima (o svodovima sudimo na osnovi fotografije salona, Sl-I-5, kao i sačuvanog svoda u sjeverozapadnoj prostoriji, Sl-I-4), obrubi vratnih i prozorskih niša, uklade na zidovima. Oslici su izvedeni ne samo unutar profilacijom obrubljenih medaljona (Sl-I-5) već napose u parapetnoj zoni zidova (Sl-I-1, Sl-I-4, Sl-I-5 i Sl-I-6), sl. 2, 3 i 4. Također je zanim-

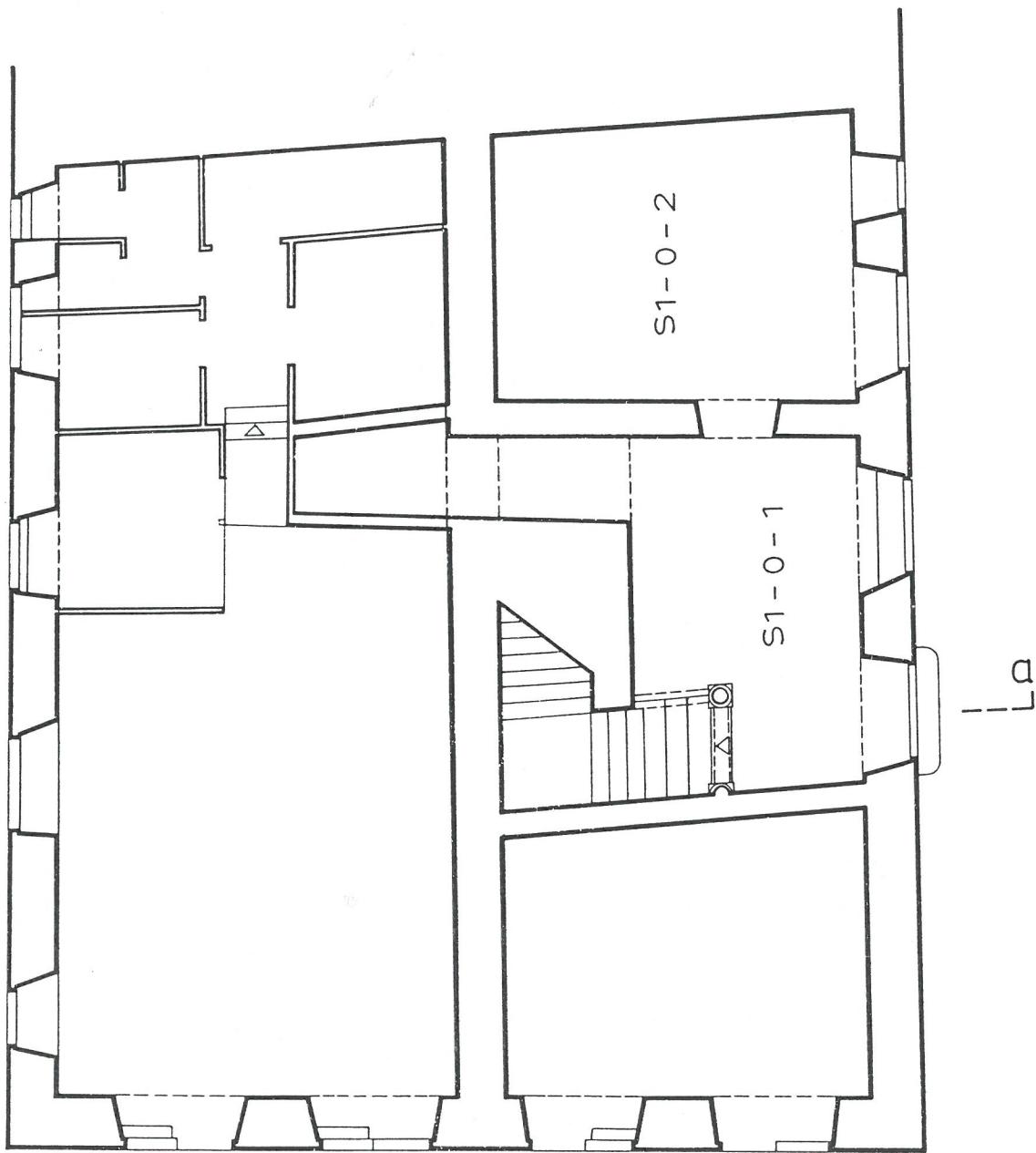
ljivo to što je oslikan i južni zid ulaznoga prostora u razizemlju, sl. 14. (Sl-0-1), i to oslikom istoga sadržaja i stila kakav se nalazi unutar medaljona u salonu na prvoj katu. Profilacijom i oslikom zanimljiva alegorijskog sadržaja najbogatije je opremljen salon na prvoj katu, sl. 5 i 7. Zidovi drugih dviju prostorija, jugoistočne (Sl-I-1) i jugozapadne (Sl-I-6), za razliku od salona, bili su iznad parapetne zone ukrašeni tapetama. Na taj zaključak naveli su nas nađeni drveni čepovi na zidovima obiju prostorija. Moguće je da se ispod zaglađene žbuke ti čepovi nalaze i u sjeverozapadnoj prostoriji (Sl-I-4), koja još nije u cijelosti istražena.

Nakon te faze građevina je pretrpjela još nekoliko manje značajnih i stilski ne toliko izrazitih promjena. Međutim promjenama treba izdvojiti onu koju karakteriziraju jednoliko obojene zidne plohe, iznad parapetne zone, s kojih su prije toga skinute tapete (Sl-I-1 i Sl-I-6), a zidovi zaglađeni tankim slojem žbuke (sonda br. 6). U jugoistočnoj prostoriji na prvoj katu (Sl-I-1) pri tome je na zapadnom i sjevernom zidu stradala i parapetna zona s koje je starija žbuka otučena u cijelosti (sonde br. 7. i 18), a novi oslik, sl. 5, na parapetu izведен šablonom (sonde br. 2 i 3). Te promjene, jednako kao i oslik na svodu i zidovima sjeverozapadne prostorije (Sl-I-4) vjerojatno su se zbile još u 19. stoljeću.

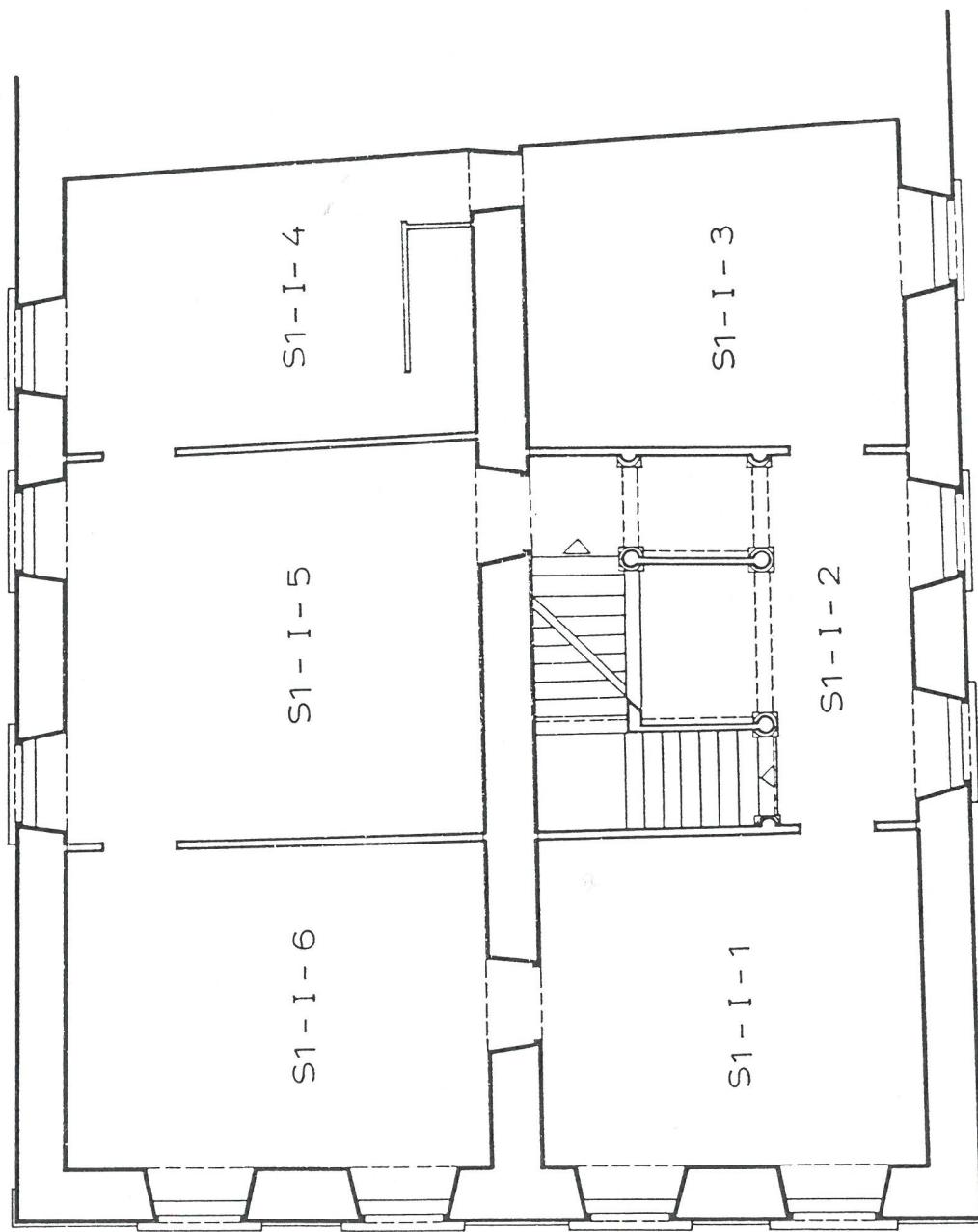
U Zagrebu, svibanj 1992.

Izvještaj podnio:

Ivan Srša, prof. povj. umjet.
konzervator

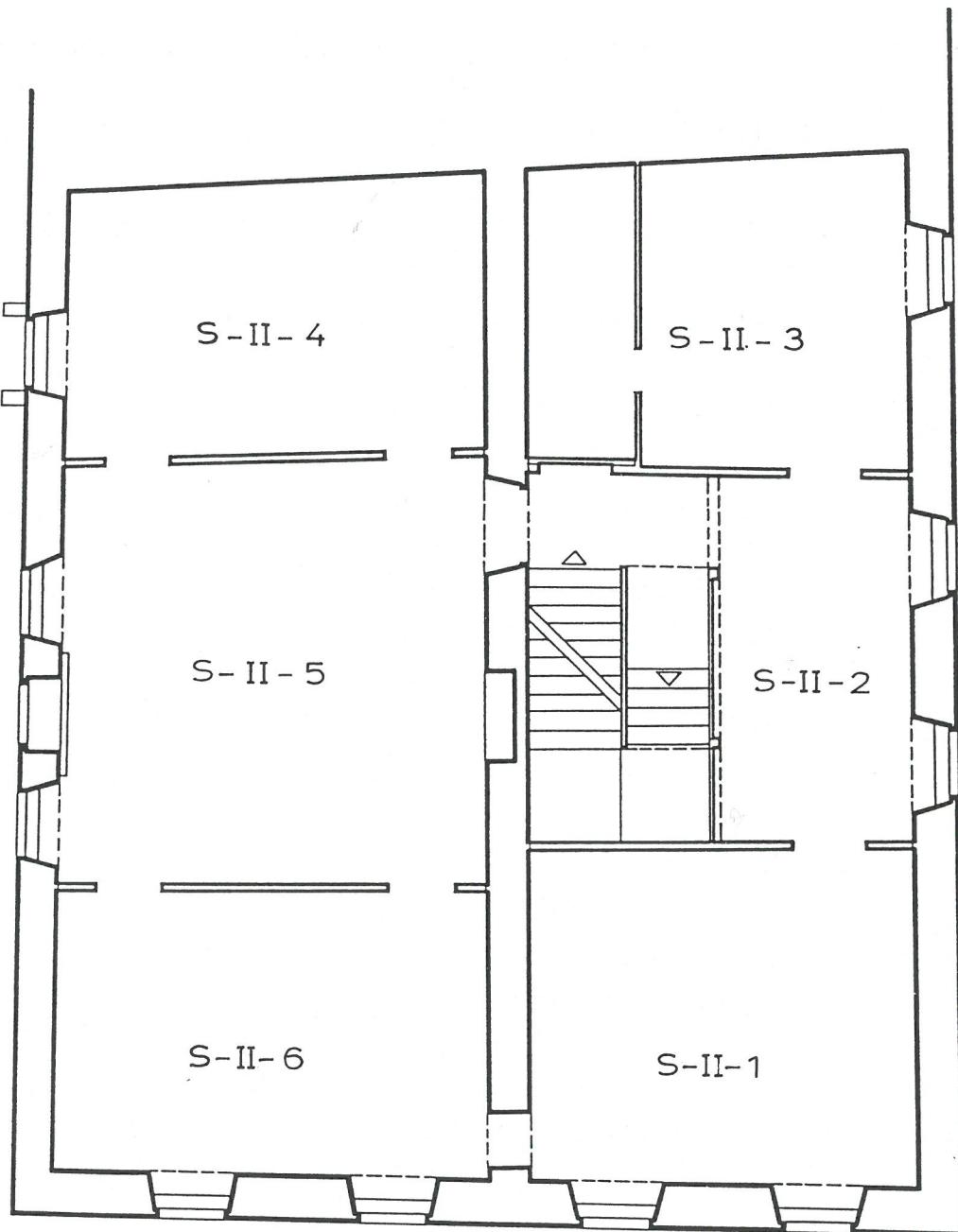

prizemlje

I kat

1 : 100

II kat

Od Sigurate 1.
Konzervatorsko-restauratorski radovi

SLIKARSKI RADOVI NA I. KATU

Opis stanja i prijedlog radova

Poslije požara su u svim prostorijama 1. kata ostali sačuvani svi slojevi žbuke i naliča na zidovima, a u jednoj je prostoriji (s radnom oznakom br. 4) ostao i strop. Stolarija vrati ju djelomice je nagorjela. Nakon ograničenog istraživanja ustanovljeno je u odnosu na slikanu dekoraciju slijedeće:

Na zidovima se nalazi 2 sloja žbuke: 1. je bio samo pobijelen i prepostavljamo da je bio obložen tapetama. Natucan je i prekriven 2. slojem žbuke debelim 1-1,5 cm.

Na 2. sloju žbuke kao 1. sloj naliča nalazimo oslikani sokl u prostorijama 1, 4, 5 i 6 i iznad njega zaglađene jednobojne (sivkasto bijele) zidove u prostorijama 1, 4 i 6. U sobi 3 nema slikane dekoracije; zidovi su sivkasto bijeli.

Sokl je u prostorijama 4, 5 i 6 istaknut dok je u sobi 1 u nivou zida. U sobi 1 nađena su 2 sloja slikane dekoracije u soklu. Drugi je sloj otkriven u nekoliko sondi, a prvi je bilo moguće otvoriti samo na jednom mjestu, a u više sondi nađeni su samo tragovi. Dekoracija se u drugom sloju sastoji od raznobojnih polja, linija i šablonom slikanog vegetabilnog ornamenta.

U prostorijama 4, 5 i 6 sokl se sastoji iz slikane profilacije i uokvirenih polja u kojima su naslikane alegorijske scene.

U stubištu (prostorija br. 2) su zidovi reljefno podijeljeni u dekorativna polja i obojeni u 2 boje, pri čemu je osnovna boja bijela, a udubljena su polja obojena žuto.

Prostorija pod brojem 5 najbogatije je dekorirana pa je sve do devastacije zgrade bila prezentna plastička dekoracija i slikani medaljoni na zidovima i stropu. Stropa sada nema. Sondiranjem je osim ranije opisanog sokla ustanovljena koloristička

dekoracija zidova: izmjenjuju se siva i crvena polja omeđena posrebrenom profilacijom iz žbuke. Izvorno su bili posrebreni i okviri slikanih medaljona i završni vijenac.

Vrata i prozorske niše cijele etaže uokvirene su mramoriziranom profilacijom iz žbuke (stucco lustro). U istoj su tehnicici izvedeni stupovi i polustupovi sa bazama i kapitelima u stubišnom prostoru.

U prostoriji br. 4. sva je dekorativna plastika jednobožna - svijetlo siva kao i zidovi iznad sokla.

Sve navedene dekorativne elemente moguće je restaurirati ili ponoviti, ovisno o stupnju oštećenosti i kvaliteti likovne obrade. U tom smislu za radikalnu obnovu predviđeno je slijedeće:

- glatke površine zidova osim sokla u sobama 4, 5 i 6
- veći dio sokla u sobi 1
- posrebrene površine

Na svim ostalim površinama potrebno je nakon otvaranja i čišćenja izvesti učvršćivanje žbuke, sanaciju mehaničkih oštećenja, fiksiranje slikanog sloja, retuš i rekonstrukciju. Na profiliranim okvirima prozorskih niša i vratiju te stupova i polustupova u stubišnom prostoru 1. kata nakon radova u žbuci izvesti će se retuš mramorizacije. Na slikanim medaljonima u sobi br. 5. izvesti će se kompletni konzervatorsko-restauratorski postupak.

U tijeku istraživanja bilo je dostupno samo jedno vratno krilo, kojemu je nagoreno cca 20% površine, a na preostaloj površini boja je uslijed djelovanja visoke temperature raspučala i krta. Sondiranjem je u donjem sloju ustanovljen oslik i posrebrenje. Okov je očito izvoran ali kao i drvo prebojen slojevima uljene boje.

Budući da su zidovi nakon uništenja krova duže vrijeme bili izloženi kiši, u donjim je zonama došlo do isoljavanja i neizvjesno je do koje će se mjere taj proces odvijati. Kada zgrada bude natkrivena i kada budu završeni građevinski radovi, a vlaga u zidu stabilizirana, moći će se odrediti metoda i trajanje ekstrakcije soli.

TROŠKOVNIK

1. Oslikani sokl u prostoriji Sl-I-1

radovi: radni sati

- djelomično otvaranje (odstranjivanje naknadnih slojeva na izabranim dijelovima	40
- rekonstrukcija i izrada šablona	40
- sanacija žbuke sa površinskom obradom	50
- retuš slikanog sloja na sačuvanom originalu (ca 1,5 m ²)	30
- polaganje osnovnih boja	40
- slikanje šablonama	100

ukupno radnih sati: 300

=====

2. Oslikani sokl u prostorijama Sl-I-4, -5 i 6

radovi: radni sati/l m²

- otvaranje	10
- čišćenje (mehaničko i kemijsko odstranjivanje skrame	10
- učvršćivanje slikanog sloja	2
- sanacija žbuke (zatvaranje mehaničkih oštećenja, injektiranje podbuhlina)	5
- rekonstrukcija i izrada šablona za ornamentalnu dekoraciju	3
- retuš slikanog sloja i slikarska obrada površina nove žbuke	16

za 1 m² ukupno radnih sati 46

=====

Oslikani sokl u Sl-I-4, -5 i 6 ukupne površine

37 m² radnih sati 1.700

=====

3. Posrebrene profilacije u prostoriji Sl-I-5 (vijenac, okviri slikanih medaljona, okviri zidnih ploha)

radovi: radni sati:

- priprema podloge	60
- nanošenje srebrnih listića	280
- zaštita i lazuriranje	80

ukupno radnih sati: 420

=====

4. Mramorizirani profilirani okviri vratiju i prozorskih niša
radovi: radni sati/ 1 m^2 :

- retuš slikanog sloja	8

Mramorizirane profilacije ukupne

površine 32 m^2 ukupno radnih sati: 260

=====

5. Mramorizirani stupovi i polustupovi sa kapitelima i
bazama:

radovi: radni sati

- retuš i oslikavanje novih površina	90

=====

6. Zidne slike u medaljonima u sobi Sl-I-5

radovi: radni sati:

- istraživanje	
- učvršćivanje slikanog sloja	
- čišćenje	
- retuš i zaštita	ukupno radnih sati 400

=====

7. Zidne plohe u sobi Sl-I-5

radovi: radni sati:

- izrada tonske karte	
- podlaganje	
- bojenje i mramorizacija	ukupno radnih sati 100

=====

8. Zidne plohe u stubišnom prostoru radovi:	radni sati:
- izrada tonske karte	
- podlaganje	
- bojenje u 2 boje	ukupno radnih sati 80 =====
9. Popratna dokumentacija	ukupno radnih sati 100 =====
10. Pripremni radovi (organizacija radilišta, nabava materijala i sl.)	ukupno radnih sati 80 =====
11. Pregled i izrada programa obnove oslikanih vratnica i okova	ukupno radnih sati 80 =====
12. Kemijske analize prema potrebi i vađenje soli iz zidova	ukupno radnih sati 190 =====

Konzervatorsko.restauratorski radovi od

1. do 1. ukupno radnih sati: 3.800
=====

Cijena potrošnog materijala za ovu vrstu radova iznosi ca 5%
od cijene radnih sati.

U Zagrebu, 1.06.1992. god.

Sastavila:
Edita Usenik
Edita Usenik, akad.slikar, specij.
konzervator

DUBROVNIK - OD SIGURATE 1.

Ukrasi izvedeni u žbuci

Ovaj prikaz odnosi se na stanje objekta u svibnju 1992.

U zgradici su u velikoj mjeri sačuvani ukrasi izvedeni u žbuci u svim prostorijama prvog kata i u ulaznom prostoru u prizemlju.

Na drugom katu nisu sačuvani čak ni tragovi.

Navedeni ukrasi nastali su prilikom preuređenja zgrade do kojeg je došlo zbog objedinjenja istočnog i zapadnog dijela u jednu cjelinu. Najvećim dijelom to su vrlo vješto izvedene vučene profilacije. Iznimno u stubištu ima i ukrasa izvedenih na drugi način.

Ukrase su radili vrlo iskusni majstori vješto nižući raznovrsne slojeve žbuke. Završna obrada volumena neposredno je tehnički vezana za slikarsku obradu površine. Mramorizacija je (tamo gdje je ima) slikana na još nesazrelu površinu fine (završne) žbuke. (Slikarska obrada opisana je u drugom tekstu).

Sačuvano je šesnaest različitih oblika profilacije od čega je do sada deset točno snimljeno (presjeci i količine), a za preostale postoji samo procjena količine. Prema tim podacima vučenih profila ima cca 91 m^2 razvijene površine.

Osim navedenoga, restauratorski tretman potreban je i na nekim drugim žbukom finaliziranim površinama. To su zidovi u sobi 5., te zidovi sa ukrasima u stubištu (prizemlje i I. kat). Površina ovih ploha iznosi cca 88 m^2 .

Na osnovu navedenog iskaza količina i stanja postojećih ukrasa evidentiranog u doba pregleda objekta, može se dati slijedeća procjena o predstojećim restauratorskim radovima:

A. Pripremni radovi:

1. Snimanje presjeka profilacija na šest pozicija. 8 sati
2. Isrtavanje presjeka profilacija u mj. 1:1, i šesnaest oblika. 24 sata

3. Dovršenje evidencije o količinama i položaju
sačuvanih profilacija (ucrtavanje podataka na
arhitektonske snimke). 8 sati
4. Izrada šablon za profilacije i za dva
oblika (pozicije); šabalone se izrađuju od
aluminijskog lima prema crtežima 1:1, opremaju
se odgovarajućim pomagalima od drva. 40 sati

B. Neposredna obrada sačuvanih ukrasa:

1. Mehaničko čišćenje premaza:
- na profilacijama, 455 sati
- na ostalim površinama koje se restaura-
torski tretiraju, 88 sati
2. Sanacija žbuke i završna obrada površine
žbuke. 716 sati
3. Oblikovanje uništenih dijelova i detalja
sačuvanih ukrasa;
- profilacija uz vrata u sobi 1 - cca 1 m. 16 sati
- vijenac pod stropom i pod stubišnim
krakovima u stubištu (prostorija 2)-
cca 35 m. 180 sati
- prostoručno modeliranje na raznim
pozicijama 100 sati

C. Dokumentiranje restauratorskih radova:

Fotografski, grafički i opisno treba dokumentirati
sve procese rada. Vjerojatno će se više vrsta
restauratorskih radova odvijati simultano, pa će se i znat-
ni dio dokumentacije moći raditi za više vrsta radova
istodobno. Realna satnica može se odrediti tek na osnovu
terminskog plana izvedbe radova. Stoga ovdje predviđamo
paušal od 200 sati

R e k a p i t u l a c i j a :

A. Pripremni radovi: 80 sati

B. Neposredna obrada: 1.555 sati

C. Dokumentacija: 200 sati

Ukupno: 1.835 sati

Realizacija radova od 1.835 sati moguća je sa ekipom od pet stručnjaka koja bi radila dva mjeseca. Na osnovu toga, a zavisno od organizacije posla, moguće je izračunati dnevnice i putne troškove. Cijena potrošnog materijala za ove radove je zanemariva u odnosu na dnevnice i putne troškove, te ju stoga ovdje ne navodimo.

Navedeni podaci obuhvaćaju samo one ukrase koji su u većoj ili manjoj mjeri sačuvani. Međutim, teško je zamisliti stubište koje bi zadržalo svoj izvorni oblik samo do prvog kata. Prostor stubišta po svojoj prirodi povezuje sve razine zgrade. Budući da za rekonstrukciju uništenog dijela stubišta postoji brojni elementi, tu mogućnost bi trebalo razmotriti.

U slučaju da se donese takva odluka biti će potrebno da se izradi posebni troškovnik za izradu novih ukrasa od žbuke.

U Zagrebu, 26.05.1992.

Mario Fučić, nast.lik.umjet.,
konzervator

DUBROVNIK - OD SIGURATE I.

Kameni pod I. kata

U svim prostorijama I. kata pod je u istoj razini. Popločen je kamenim pločama. Iznimka je soba sjeverno od stubišta (Sl-I-3) u kojoj je daščani pod.

Ploče su izrađene od bijelog i sivog donekle transparentnog kamena. Kvadratne su sa stranicom od 26,6 cm. Sve plohe su grubo obrađene pa je nemoguće točno odrediti debljinu ploče, ali ona je između 2,4 i 2,7 cm. Lica ploča su glatka i ravna i tek su neznatno pohabana.

Tamne i svijetle ploče poredane su naizmjenično, a redovi su međusobno u pomaku (kao šahovska ploča). Pravilan kvadratni raster stoji dijagonalno u odnosu na tlocrt, a prostire se neprekinuto iz prostorije u prostoriju. Tlocrtni položaj zidnih ploha je u odnosu na raster poda neujednačen. Zato su rubne ploče pojedinačno krojene. Svaka seže oko centimetar do dva u masu zida. Dodir zidne i podne plohe izведен je tako da je nad već postavljenim pločama žbukom zatvorena udubina u zidu. Udubina je ili u tu svrhu ukopana ili je prilikom žbukanja namjerno ostavljena.

Reške među pločama su minimalne (oko 1 do 2 mm).

Pod je u svakoj pojedinoj prostoriji u znatnoj mjeri uleknut zato jer na drvenoj konstrukciji leži velika težina. Na daščanoj oplati je sloj sitnog šljunka, a na njemu sloj vapnenе žbuke u koji su uložene ploče. Debljina svih triju slojeva zajedno (kamen, žbuka i šljunak), namjestu gdje smo mogli izmjeriti, iznosi 7 cm.

Bez obzira da li je ovaj pod nastao prilikom preuređenja povodom objedinjavanja istočnog i zapadnog dijela zgrade ili kasnije, on je drugim ukrasnim sadržajima prilagođen. Ako ga prihvativimo kao dio cjeline, potrebno je i njega restaurirati.

Pretpostavljamo da se radi popravka konstrukcije poda, kameni obloga mora ukloniti. Zato kamene ploče prije svega sasvim točno snimiti. Sve rubne ploče treba na crtežima numerirati,

kako bi se prilikom rastavljanja mogle točno označiti. Rastavljene ploče treba slagati licem na lice, pa idući red naličjem na naličje.

Ploče su najvećim dijelom sačuvane, ali će svakako za manji dio površine biti potrebne nove ploče.

Ukupna površina popločenja iznosi cca 130 m².

Nažalost, ploče u stubištu su uglavnom uklonjene, tako da će biti potrebna rekonstrukcija tlocrtnog rasporeda ploča. Snimanje i rekonstrukciju moguće je izvesti u okviru 50 radnih sati.

U Zagrebu, 26.05.1992.

S a s t a v i o :

Mario Fučić, nast.lik.umjet.,
konzervator

I Z V J E Š T A J

O UVIĐAJU CRKVICE SIGURATE

DUBROVNIK - SIGURATA

U pogledu sadržaja i prioriteta predstojećih konzervatorskih radova sporazumni smo sa zaključcima u elaboratu autora dr. A. Badurine, mr. D. Stepinca i dipl.ing.arh. I. Teušeka.

Međutim u tom tekstu predviđena je samo konstatacija imali zidnih slika. Mislimo da bez obzira ima li sačuvanih zidnih slika, u crkvi je potrebno sustavno istražiti zidove i svodove. Cilj je utvrđivanje karaktera i stanja pojedinih slojeva žbuke (eventualno slikanih slojeva) te da se sticanjem cijelovitog uvida nalazi valjano dokumentiraju.

Ova istraživanja su povezana sa konzervatorskom obradom poda jer je njegova razina u načelu, pa tako i ovdje upitna. Postoji mogućnost da analiza zidnih slojeva bitno doprinese odluci o razini novog poda. Zato bi bilo korisno da se istraživanja u podu i barem u nižim zonama zidova provedu simultano. Oba postupka zahtijevaju da se iz crkvice ukloni inventar. Kada budu završeni istražni radovi u podu, moći će se podignuti skela za istraživanje gornjih zona zidova i svodova.

Tek puni uvid u tehnička i likovna svojstva sačuvanih sadržaja ziđa omogućit će odabir optimalnog načina prezentacije.

Za istraživanja predviđamo da je potreban angažman stručnjaka u trajanju od 250 radnih sati. Materijalne troškove ne navodimo, jer njihov iznos zavisi o organizaciji posla.

U Zagrebu, 26.05.1992. g.

Sastavio :

Mario Fučić, nast.lik.umjet.,
konzervator

I Z V J E Š T A J

O UVIĐAJU SINAGOGE (ŽUDIOSKA ULICA BR.3)

DUBROVNIK - ŽUDIOSKA ULICA 3.

Prilikom uviđaja početkom svibnja 1992. g. upoznati smo sa namjerom da se unutrašnjost sinagoge u dogledno vrijeme restaurira. Sudeći po tadašnjem stanju nije potreban nikakav urgentni zahvat. Odgovoran i konzervatorski ispravan pristup ovom poslu podrazumijeva da se prije bilo kakvih konkretnih radova prikupe i obrade svi dostupni podaci o objektu. Pri tome valja naglasiti da će nas logika istraživanja vjerojatno odvesti i na neke druge dijelove zgrade izvan navedenog prostora.

Izrada elaborata odvijela bi se u četiri razdoblja:

I. Prethodni radovi:

- popis inventara (pokretno i nepokretno)
- prikupljanje literature i arhivskih podataka,
- arhitektonsko snimanje - izrada podloge za ucrtavanje nalaza: tlocrt, dva presjeka, nacrt svake zidne plohe (8 komada) u mjerilu 1:10 sa ucrtanim nepokretnim inventarom,
- prikupljanje od ranije postojeće tehničke dokumentacije (projekt novog krovišta i sl.),
- ishoditi stručno mišljenje statičara o konstrukciji stropova,
- izrada detaljnog programa pohrane pokretnog inventara,

II. Neposredne pripreme:

- Uklanjanje (mjestimično rastavljanje) pokretnog inventara uz istovremeno fotografiranje predmeta i vođenje pismene evidencije,
- pakiranje i transport pokretnog inventara,
- detaljno fotografiranje nepokretnog inventara,
- zaštićivanje nepokretnog inventara,
- podizanje skela (po jedna u istočnom i u zapadnom dijelu).

III. Istraživanja:

- Arhitektonsko snimanje stropa i pogled, presjek, detalji, deformacije i vijenci,
- sondiranje (zidovi, strop, nepokretni inventar),
- ucrtavanje fotografiranje i opis sondi i nalaza,
- uzimanje uzoraka za laboratorijske analize.

IV. Obrada prikupljene grade:

- obrada, sažimanje i pregledna prezentacija podataka (tekst, crteži, fotografije, ton-karta...),
- izrada prijedloga sadržaja i toka restauratorskog zahvata.

Sinagoga može funkcionirati do kraja prvog razdoblja. Predviđamo da je za izradu elaborata potreban rad stručnjaka od 1.600 sati. Materijalni troškovi su u punoj mjeri ovisni o organizaciji posla, te ih stoga ovdje ne navodimo.

U Zagrebu, 26.05.1992. god.

S a s t a v i o :

Mario Fučić, nast.lik.umjet.,
konzervator

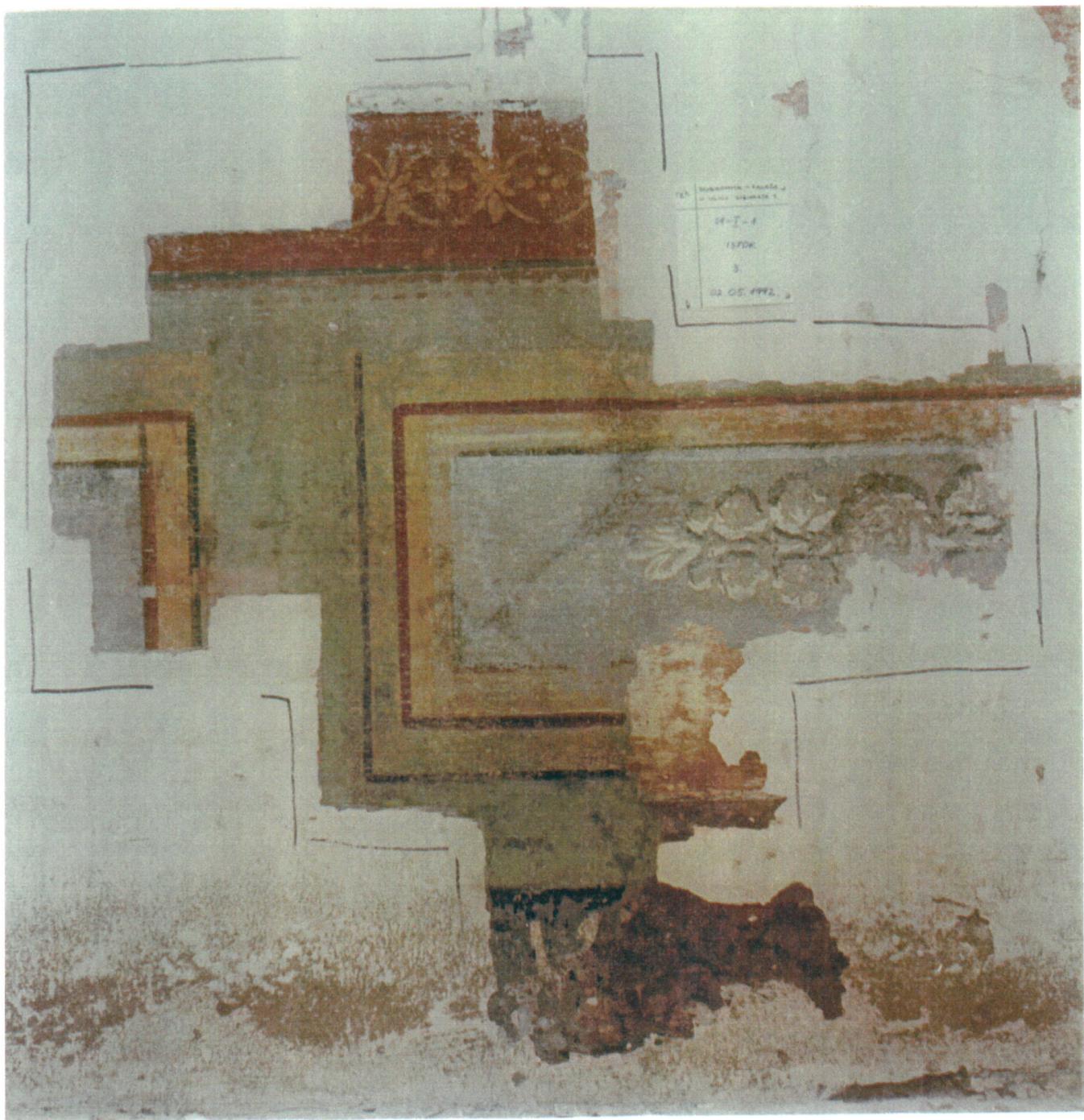
F O T O G R A F I J E

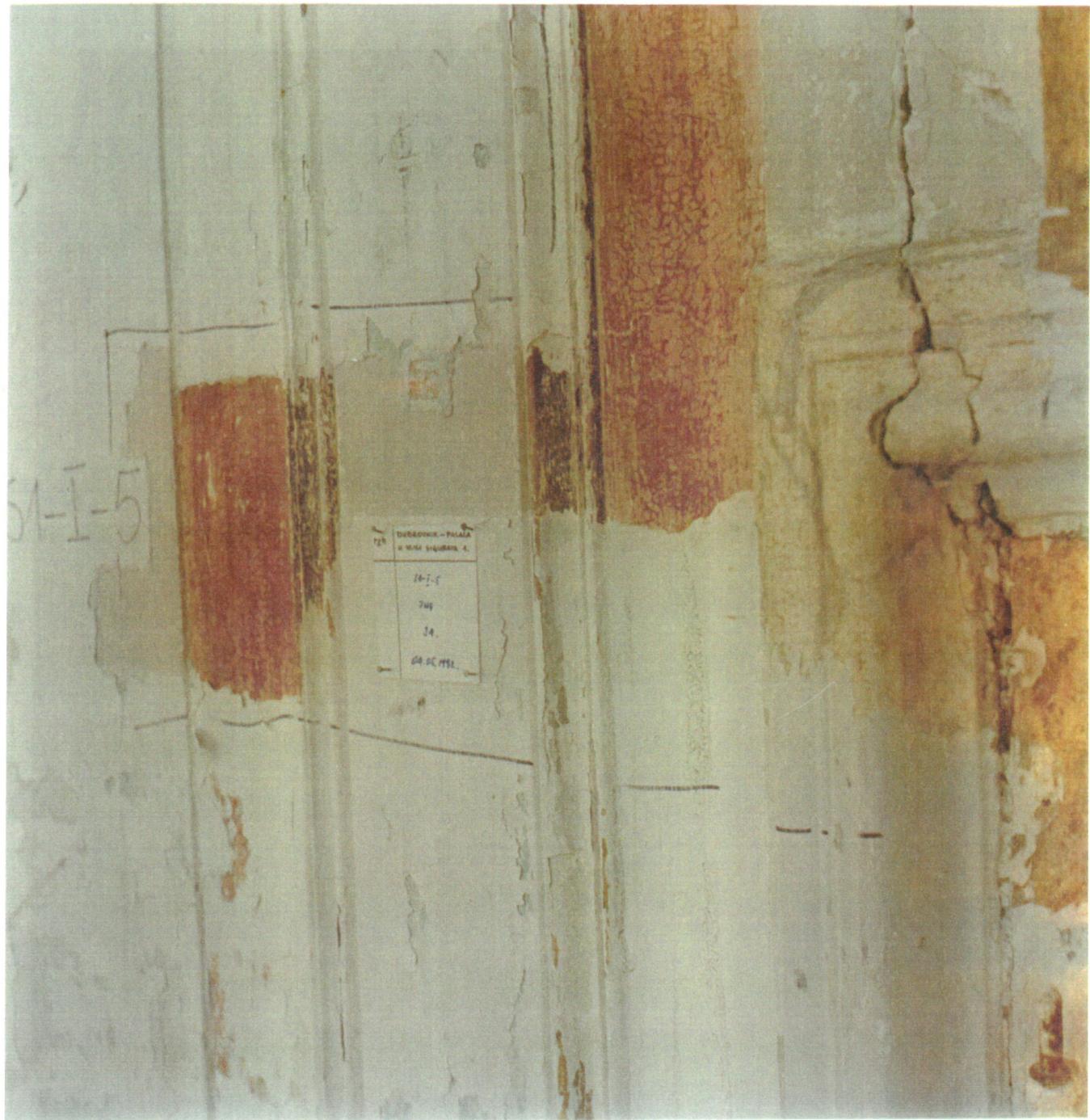

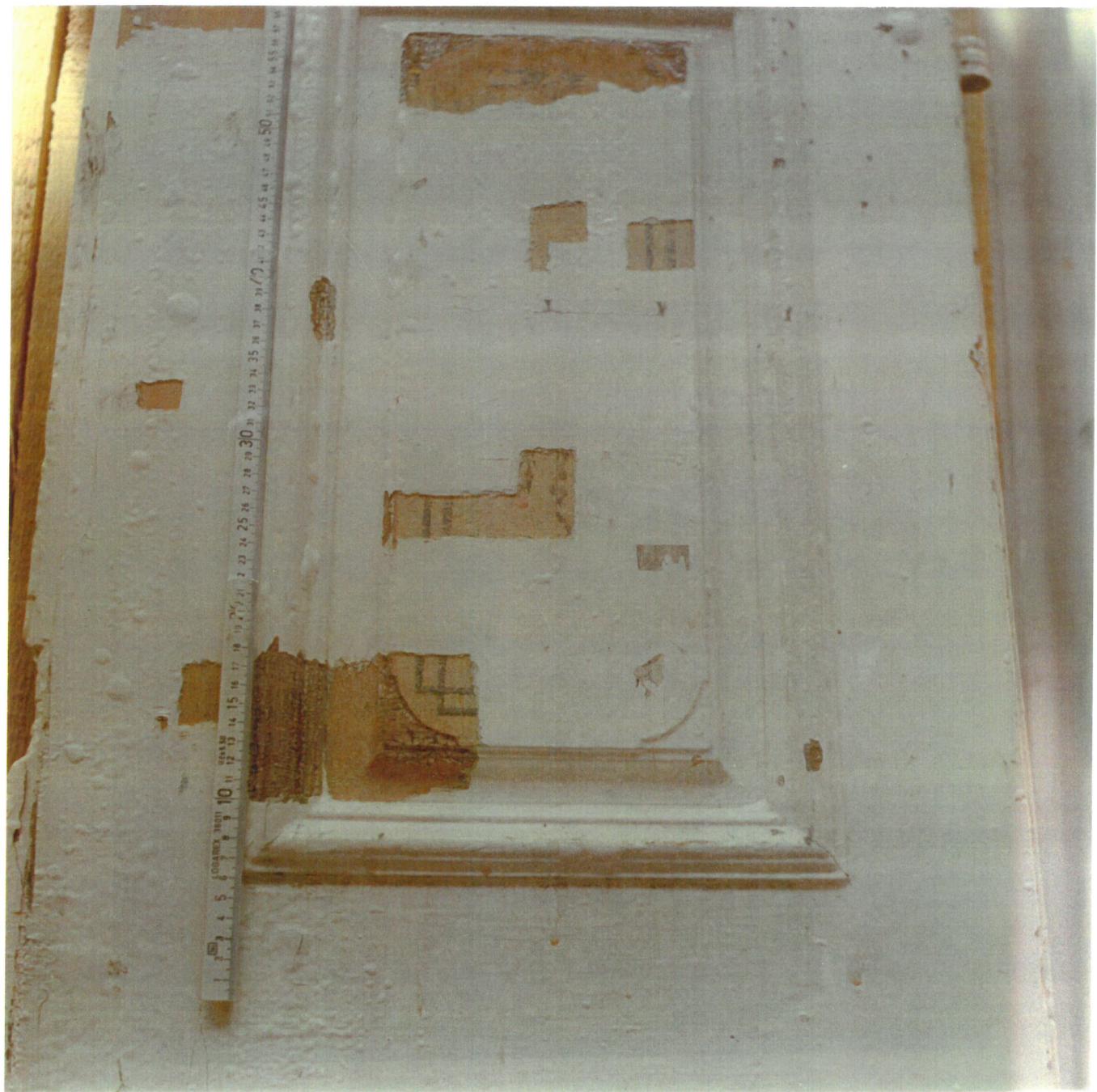

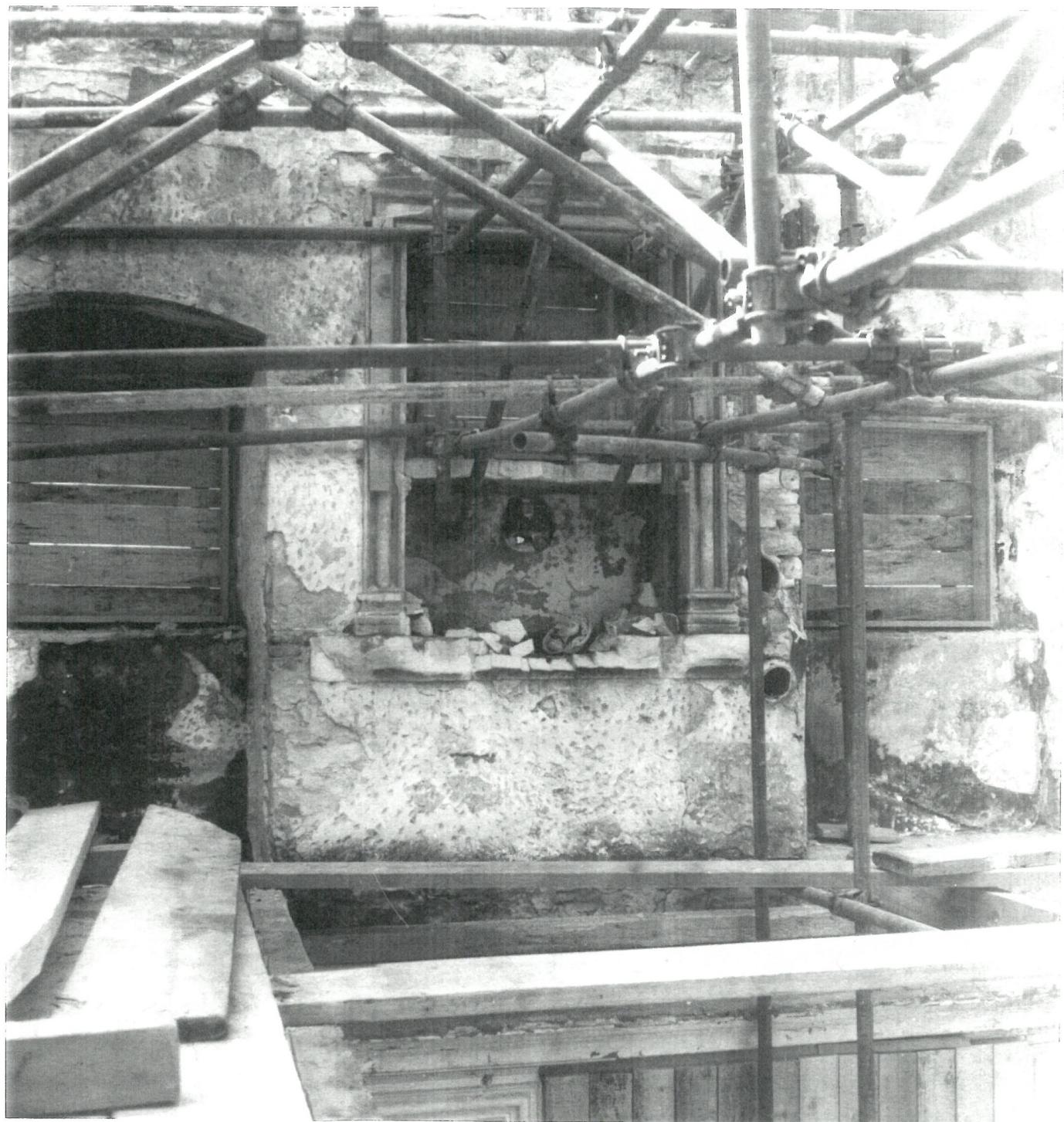

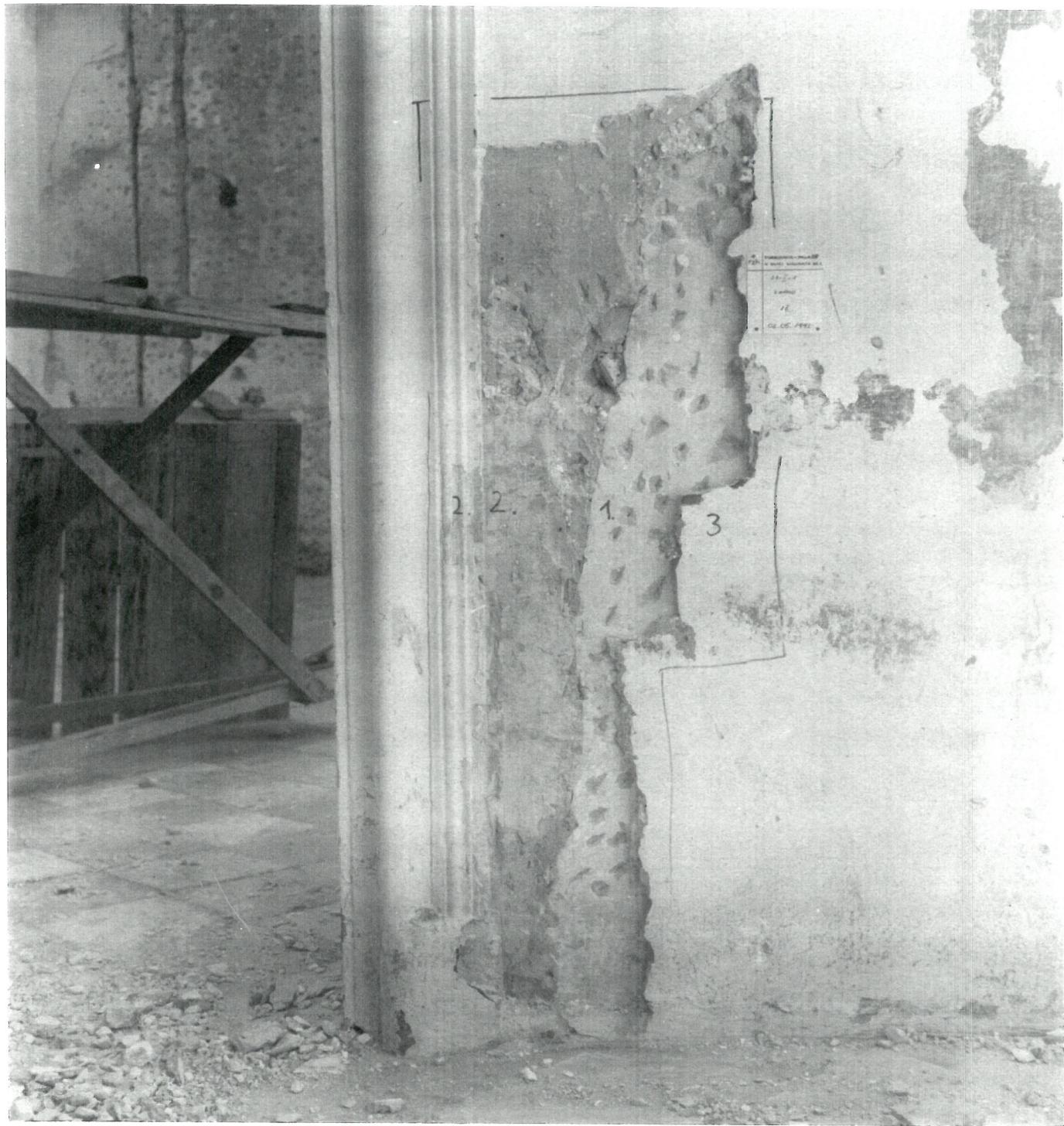

14

POPIS FOTOGRAFIJA

1. Zgrada u ulici Od Puća br. 11.
2. Zgrada u ulici Od Sigurate br. 1. - Oslik na parapetu u jugozapadnoj prostoriji na prvom katu (Sl-I-6)
3. Zgrada u ulici Od Sigurate br. 1. - Oslik na parapetu u salonu na prvome katu (Sl-I-5)
4. Zgrada u ulici Od Sigurate br. 1. - Oslik na parapetu u jugozapadnoj prostoriji na prвоме кату (Sl-I-6)
5. Zgrada u ulici Od Sigurate br. 1. - Oslik na parapetu u jugoistočnoj prostoriji na prвоме кату (Sl-I-1)
6. Zgrada u ulici Od Sigurate br. 1. - Kapitel na sjevernome zidu stubišnoga prostora na prвоме кату (Sl-I-2)
7. Zgrada u ulici Od Sigurate br. 1. - Profilacije na južnome zidu salona na prвоме кату (Sl-I-5)
8. Zgrada u ulici Od Sigurate br. 1. - Sonde na vratima
9. Zgrada u ulici Od Sigurate br. 1. - Pod u jugoistočnoj prostoriji na prвоме кату (Sl-I-1)
10. Zgrada u ulici Od Sigurate br. 1. - Kameno pilo na zapadnome zidu u zoni drugoga kata (Sl-II-5)
11. Zgrada u ulici Od Sigurate br. 1. - Spoj zapadnog i južnog zida u jugoistočnoj prostoriji na prвоме кату (Sl-I-1)
12. Zgrada u ulici Od Sigurate br. 1. - Pukotina u nadvoju zapadne prozorske niše u jugoistočnoj prostoriji (Sl-I-1)
13. Zgrada u ulici Od Sigurate br. 1. - Slojevi žbuke i profilacija vrata na zapadnome (razdijelnom) zidu jugoistočne prostorije (Sl-I-1)
14. Zgrada u ulici Od Sigurate br. 1. - Oslik na južnom zidu ulaznoga prostora (Sl-O-1)

